

УДК 385.81

Берлінская аперацыя

Ильёў А. М.

Навуковы кіраўнік Капковіч М. И.

Беларускі нацыянальны тэхнічны універсітэт

Уводзіны. Берлінская стратэгічная наступальная аперацыя (Берлінская аперацыя, Узяцце Берліна) – наступальная аперацыя савецкіх войскаў падчас Вялікай Айчыннай вайны, што скончылася ўзяццем Берліна і перамогай у вайне. Вайсковая аперацыя вялася на тэрыторыі Еўропы з 16 красавіка па 9 траўня 1945 года, падчас якой былі вызвалены захопленыя немцамі тэрыторыі і ўзяты пад кантроль Берлін. Берлінская аперацыя стала апошняй у Вялікай Айчыннай і Другой Сусветнай вайне.

Асноўная частка. В составе Берлинской операции были проведены следующие более мелкие операции: Штеттинско-Ростокская, Зеловско-Берлинская, Котбус-Потсдамская, Штрёмберг-Торгауская, Бранденбургско-Ратеновская [1].

Мэтай аперацыі было ўзяцце Берліна, якое дазволіла б савецкім войскам адкрыць шлях да злучэння з хаўруснікамі на рацэ Эльбе і не дазволіць такой выявай Гітлеру зацягнуць Другую Сусветную вайну на больш працяглы тэрмін [2].

У лістападзе 1944 гады Генштаб савецкіх войскаў пачаў планаваць наступальную аперацыю на подступах да нямецкай сталіцы. У ход аперацыі меркавалася разграміць нямецкую групу войску «А» і даканцова вызваліць акупаваныя тэрыторыі Польшчы [3].

Пад канец гэтага ж месяца нямецкае войска распачала контрнаступ у Ардэнах і змагла адціснуць войскі хаўруснікаў, тым самым паставіўшы іх

практычна на мяжу паразы. Для працягу вайны хаўруснікам патрэбна была падтрымка СССР – для гэтага кіраўніцтва ЗША і Вялікабрытаніі звярнулася да Савецкага Саюза з просьбай паслаць свае войскі і правесці наступальныя аперацыі з мэтай адцягнуць Гітлера і даць хаўруснікам магчымасць аднавіцца [4].

Савецкая камандаванне пагадзілася, і войска СССР пачало наступ, аднак аперацыя пачалася раней амаль на тыдзень, з-за чаго была недастатковая рыхтоўля і, як вынік, вялікія страты [5].

Ужо да сярэдзіны лютага савецкія войскі змаглі фарсаваць Одэр–апошнюю перашкоду на шляху да Берліна. До сталіцы Германіі заставалася ледзь больш за семдзсят кіламетраў. З гэтага моманту баі прынялі больш зацяжны і бязлітасны характар – Германія не хацела здавацца і ўсімі сіламі імкнулася стрымаць савецкі наступ, аднак спыніць Чырвоную Армію было досыць складана [6].

У гэты ж час на тэрыторыі Ўсходняй Прусіі пачалася рыхтоўля да штурму крэпасці Кёнігсберг, якая была надзвычай добра ўмацавана і здавалася практычна незлачыннай. Для штурму савецкія войскі правялі старанную артрыхтоўлю, што ў выніку дало свае плады – крэпасць была ўзята незвычайна хутка. У красавіку 1945 года савецкае войска пачало рыхтоўлю да чаканага штурму Берліна. Кіраўніцтва СССР пільнавалася думкі, што для дасягнення поспеху ўсёй аперацыі трэба тэрмінова праводзіць штурм, не зацягваючы, бо зацягванне самай вайны можа прывесці да таго, што немцы змогуць адкрыць яшчэ адзін фронт на Захадзе і скласці сепаратны свет. Апроч таго, кіраўніцтва СССР не хацела аддаваць Берлін сілам хаўруснікаў. Берлінская наступальная аперацыя рыхтавалася вельмі старанна. Да ўскраін горада былі перакінуты велізарныя запасы баявой вайсковай тэхнікі і боепрыпасаў, былі сцягнуты сілы трох франтоў. Камандавалі аперацыяй маршалы Г.К. Жукаў, К.К.Ракасоўскі і І.С.Конеў.

Усяго ў бітве з абодвух бакоў брала ўдзел больш за 3 мільёны чалавек. Штурм горада пачаўся 16 красавіка ў 3 гадзіны ночы. Пры святле пражэктараў паўтары сотні танкаў і пяхота атакавалі абарончыя пазіцыі немцаў. Бязлітасная бітва вялася чатыры дні, пасля чаго сіламі трох савецкіх франтоў і войскаў польскага войска атрымалася ўзяць горад у кольца. У гэты ж дзень савецкія войскі сустрэліся з саюзнымі на Эльбе. У выніку чатырох дзён баёў былі запалонены некалькі сатэ тысяч чалавек, знішчаны дзясяткі бранятэхнікі. Аднак, нягледзячы на наступ, Гітлер не збіраўся здаваць Берлін, ён настойваў на тым, што горад павінен быць утрыманы ў што б там ні стала. Гітлер адмовіўся ад капітуляцыі нават пасля таго, як савецкія войскі падышлі ўшчыльную да горада, ён кідаў усе наяўныя чалавечыя рэсурсы, улучаючы дзяцей і старых, на падлозе вайсковых дзеянняў. 21 красавіка савецкае войска змагло выйсці на ўскраіны Берліна і завязаць там вулічныя баі – нямецкія салдаты ваявалі до апошняга, кіруючыся загаду Гітлера не здавацца ў палон. 29 красавіка савецкія салдаты пачалі штурм будынка Рэйхстага. 30 красавіка на будынку быў узняты савецкі сцяг – вайна скончылася, Германія была пераможана. У ноч на 9 траўня быў падпісаны акт пра безумоўную капітуляцыю Германіі [7].

Заклучэнне. Падчас Берлінскай аперацыі савецкія войскі атачылі і ліквідавалі самую буйную ў гісторыі войн групоўку варожых войскаў. Яны разграмілі 70 пяхотных, 23 танкавых і механізаваных дывізіяў суперніка, узялі ў палон 480 тысяч чалавек. Берлінская аперацыя дарага абышлася савецкім войскам. Іх беззваротныя страты склалі 78 291 чалавек, а санітарныя – 274 184 чалавек. Больш за 600 удзельнікаў Берлінскай аперацыі былі ганараваны званні Героя Савецкага Саюза. 13 чалавек узнагароджаны другім медалём «Залатая Зорка» Героя Савецкага Саюза. Берлінская аперацыя спыніла Вялікай Айчыннай і Другой Сусветнай

вайне. У выніку імклівага наступу савецкіх войскаў, Германія змушана была здацца, усе шанцы на адкрыццё другога фронту і складанне міру з хаўруснікамі былі разарваны. Гітлер, даведаўшыся пра паразу свайго войска і ўсяго фашысцкага рэжыму здзейсніў самагубства.

Літаратура

1. Кривашэў, М. Гісторыя другой сусветнай вайны 1939–1945 г. / М. Кривашэў // навучальныя матэрыялы [Электронны рэсурс]. – 2015. – 7 траўня. – Рэжым доступу: <https://works.doklad.ru/view/OLcHeOTFrA0.html>. – Дата доступу: 10.12.2019.

2. Шмялёў, А. К. Прычыны першых савецкіх няшчасцяў / А. К. Шмялёў // РІА навіны [Электронны рэсурс]. – 2010. – 3 чэрвеня. – Рэжым доступу: <https://ria.ru/20101111/295087033.html>. – Дата доступу: 17.05.2020.

3. Анфілаў, В. А. Т. 10. Завяршэнне разгрому фашысцкай Германіі. М., 1979 / В. А. Анфілаў // Вайсковы агляд [Электронны рэсурс]. – 2016. – 21 чэрвеня. – Рэжым доступу: <https://topwar.ru/96947-prichiny-porazheniya-krasnoy-armii-v-nachalnuu-period-voynu-kratkiy-obzor-chast-1.html>. – Дата доступу: 17.05.2020.

4. Зінчанка Ф. М. Героі штурму рэйхстага / Ф. М. Зінчанка // Вайсковы агляд [Электронны рэсурс]. – 2016. – 21 чэрвеня. – Рэжым доступу: <https://topwar.ru/96947-prichiny-porazheniya-krasnoy-armii-v-nachalnuu-period-voynu-kratkiy-obzor-chast-1.html> /.–Дата доступу: 17.05.2020.

5. Пятрэнка, А. В. Гісторыя другой сусветнай вайны 1939-1945: У12-ці т.Т.4. / А. В. Пятрэнка // StudeFiles [Электронны рэсурс]. – 2010. – 29 лютага. – Рэжым доступу: <https://studfile.net/preview/5622345/page:26/>. – Дата доступу: 17.05.2020.

6. Сіманаў, К. М. Розныя дні вайны, з.16. / К. М. Сіманаў // Вайскова-палітычны агляд [Электронны рэсурс]. – 2010. – 29 лютага. – Рэжым доступу: <https://www.belvpo.com/13189.html> /. – Дата доступу: 1.05.2020.

7. Чуйкоў, В. І. Канец трэцяга рэйха / В. І. Чуйкоў // Руская сямёрка[Электронны рэсурс]. – 2016. – 25 лютага. – Рэжым доступу: <https://russian7.ru/post/glavnye-prichiny-porazheniya-krasnoy-ar/>–Дата доступу: 18.05.2020.